Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Specimen Pharmacopoeae Militaris Franco-Gallicae

Handel, Georg Theodor Christoph

Argentorati, [1797]

VD18 11681020

urn:nbn:de:gbv:45:1-11735

Visual Library

Nw III 12
47

Landesbibliothek Oldenburg

Nro. III, 12
47

Grenzbrz Dr

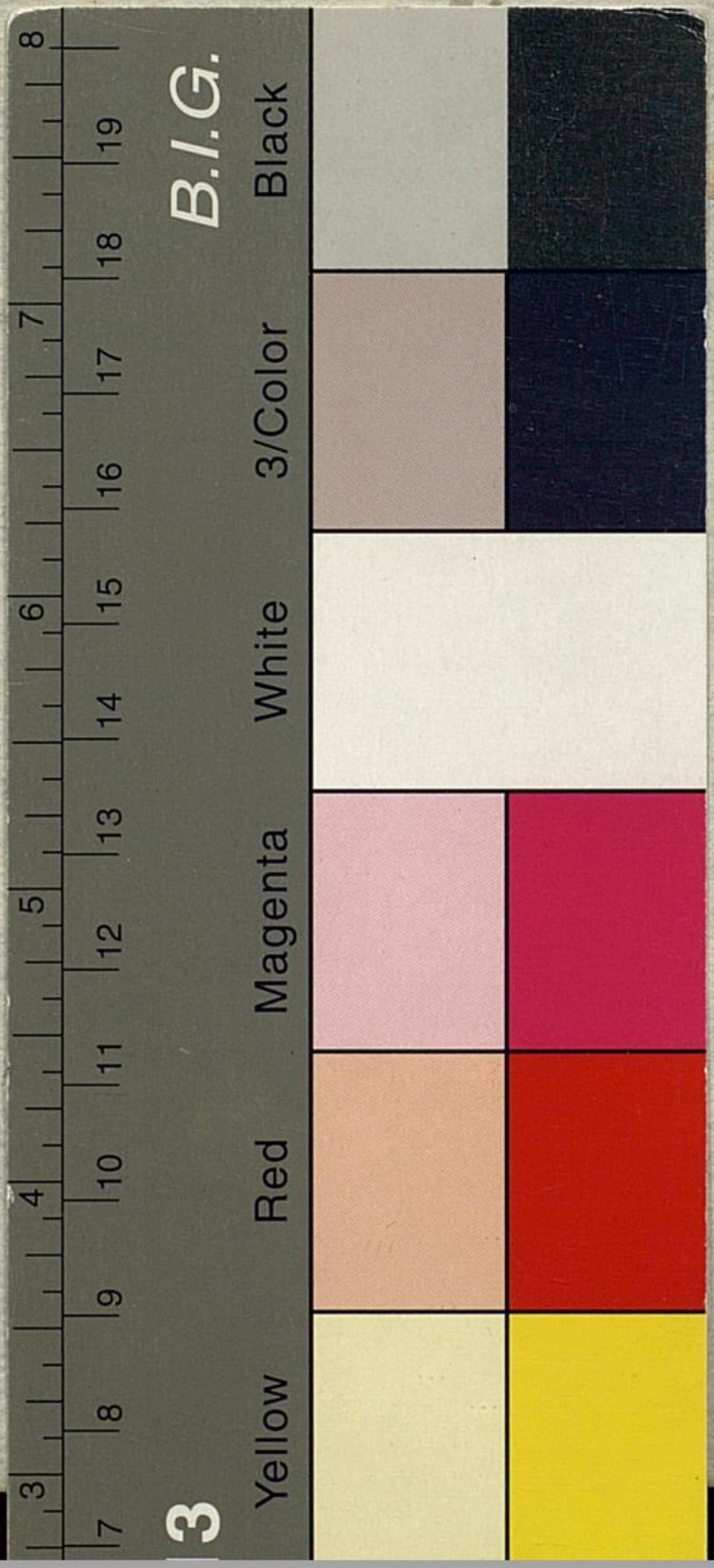

Landesbibliothek Oldenburg

SPECIMEN
PHARMACOPOEAE
MILITARIS
FRANCO-GALLICAE

CONSCRIPTUM ET TYPIS MANDATUM

A

Cive Dr. G. Th. Ch. Handel.

Cum medici, patria, affines, fortuna, tyranni
Me invisum odissent; non potuere tamen
Extremos, jussu fati, superare labores:
Sic vivam semper, major & invidia!

ARGENTORATI,

ANNO LIBERTATIS SEXTO.

EX BIBLIOTHECA
OLDENBURGENSI

Landesbibliothek Oldenburg

EX BIBLIOTHECA
OLDENBVRGENSI

— 9 —

Landesbibliothek Oldenburg

Libertas, fateor, res est inaestimabilis, quam bonus quisque, nisi cum anima simul, amittit; quam, ex LACONUM *sententia, nemo sanae mentis cum* PERSARUM *regno commutat. Pro qua perpetuo tuenda conservandaque succum omnem sanguinemque exhaurias, quam vel minimum de illius majestate apicem speciemve deperdas. E contrario servitus, qua quis alieno dominio contra naturam subjicitur, merito omnium calamitatum est summa perfectio. Quae, testante* ARISTOTELE, *nihil aliud est, quam ingenii quaedam imbecillitas;* CICERONIS *judicio, una stultis imaginaria felicitas. Et certe miserrima est conditio eorum, qui ad alienum semper dormiunt; ad alienum ambulant gradum; ad alienum appetunt appetitum; amare et odisse, res omnium liberrimas, jubentur.*

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

FRANCO-GALLIAE EXERCITUUM

PROTO-MEDICO,

nec non

COLLEGIS EJUS;

inprimis autem

AMICO PROBATAE FIDEI

SIGAULT,

SIGAULTII IMMORTALIS FILIO

SUAVISSIMO;

VIRIS, eruditione multijuga, virtute singulari, laudum genere cumulatissimis omni, adque vitae suae lineam ultimam usque cultu pietatis prosequendis summo,

felicitatem perpetuam

AUCTOR.

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

Maecenates spectatissimi!

Date mihi veniam Atlantes medicinae castrensis Franciae fidissimi! si, infra dignitatis Vestrae decora, valetudine vacillante mihi, libellum huncce timide nunc inscribam Vobis judicandumque exhibeam.

Humanitate ea, qua decet, scientiarumque mole soli illi estis, apud quos, tanquam ad judices etiam dignissimos, nomen profiteri debeo meum, quibus, (libens id confiteor,) nil mihi prius; nil in vita hacce unquam esse potest posterius.

Landesbibliothek Oldenburg

Accipite igitur, fronte serena laetaque, ingeniorum exemplo magnorum, munuscula haecce litteraria.

In Rempublicam, quam prae caeteris solam atque unicam aestimo Vestram, me et *Musas* jam dudum transportavi meas; civem *Franco-Gallicum* animo et opere professus sum, meritoque in posterum delectabit, *Sparta* meliore ornare studia mea, et illic locorum ducere vitam, ubi plus menti litare queam bonae.

Quemadmodum enim prae caeteris virtutibus *Franco-Galli* in fama versantur splendida, atque per *Europam* omnem et solis utriusque inclaruerunt limitem; sic potissimum fulgore hominum illo doctorum et artium nundinatione utilium apud Nationes honorem omnes sibi conciliarunt admirabilem.

Landesbibliothek Oldenburg

Hac de caussa, insuperque adhuc exul ut patriae innocens, ob meum in libertatem sacrosanctam amorem flagrantem, *Galliae* incola malui esse restauratae, domi, quae non minus contra legum barbariem, litterarum munita praesidiis, ac foris contra hostem patriotismi armorum viribus defensa communem.

Neque dubito, quin domicilio sanctiore hic fidem scientiasque offendam, ubi et laudem sine invidia; gratiam pro jure et merito invenire quis possit.

Illa, proh dolor! dolenda Respublica, quae, seditionibus convulsa intestinis, sic animorum distracta dissidiis, ut nil sanctum atque aequum pro virtute, omnia ad unius lucri servilis compendium ordinet ac disponat.

Sed nolo, saeculum nostrum aut patria hoc ore et loco nunc vapulet.

Landesbibliothek Oldenburg

Pars amoris est, illa silentiis temporis involvere caliginosi, quae apud Tuos in lucem si protrahantur, dedecori esse queant.

Quo magis itaque Rempublicam ulnis quasi ambabus amplexus fui Vestram, sicut perfugium studiorum meorum tutissimum et sapientiae asylum litteratae unicum, ubi, sub ipsa *Heliconis* umbra, velut alta in solitudine atque otio, cum *Musarum* alumnis liceat consenescere venerandis.

Caeterum Vos, Viri praestantissimi! grati, spero, agnoscetis, quod Vos; quod solum, Vos quod fert natale, nimis fortasse amem et diligam; cum nemo mecum dubius haesitabit, loca quoque illa, ubi auram et aërem quis traxerit liberiorem, ex consuetudine paulatim in naturam se convertere.

Landesbibliothek Oldenburg

Denique obnixe Vos rogo, ut me in amicitiam Vestram recipere; hanc inscriptionem, tanquam benevolentiae observantiaeque erga Vos meae qualecunque documentum, admittere dignemini, credatisque, me, quicquid forte aetatulae meae pensique mortalis adhuc reliquum in mundo hocce sublunari fuerit, *Marte* pari ac sedulitate absoluturum esse.

Vivite felicissimi, precor!

Dabam *Casselli* ad *Rhenum* die XXVIII mensis nivosi anni VI Reipublicae *Franco-Gallicae*.

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

PRAEMONENDA QUAEDAM.

Nata est tanta medicamentorum sylva, qua nihil ad distinendam aegrotantium salutem et ad praxeos rationalis efficacisque incrementum deterius inveniri potest remorandum. Nam profecto, sub tanto medicamentorum numero, quibus tempore nostro pharmacopolia referta et plane onusta sunt, genuini et proprii cujusvis effectus et operationes in tot differentibus naturis, morbis eorumque caussis recte haberi et cognosci non potuerunt; neque etiam unquam cognitio intimior subsequetur, aut virium exploratio, cum successu molienda, nisi prius ad pauciorem et selectiorem numerum redigatur apparatus innumerabilis remediorum.

Hac de re medici, praeprimis illi, manus qui porrigunt auxiliatrices aegro-

Landesbibliothek Oldenburg

tis in nosocomiis detentis militaribus, quantum fieri potest, pauca praescribant, simplicia adhibeant, vilia pretii aere magno venditis, securia quotidianoque usu familiaria incertis minusque usitatis, efficacia inertibus effoetisque, novis recenterque conditis longa serie observationum fidelium et conscientosarum comprobata praeferant, opportuneque omnia exhibeant.

Ab eo enim curati sanitas, quo viribus aegrotantis et agenti et patienti naturae cito, tuto et jucunde consulitur.

Omni medicinae sua sit amaritudo; sanitas vero dolore saltim redimatur.

E morbo quis adsurgit et inculpatus in morbum recidit? Sanatum hunc fuisse, non credideris!

Diuturnior, quam par est, morbus si fuerit; aegrotus in dies si de cura imbecillior, medicus peritiae diffidat suae. Raro enim sanabit, quos diutule curabit. Hinc prolixiori languore gravari; levem vero breviter praecidere, dicitur.

Non medicaminum sapore, sed, infrequenti mitiorum usu, jucundari curatum, dicimus.

Landesbibliothek Oldenburg

Oneratae naturae nova hic imponit onera; ille, dum agenti semper acquiescit, vel opem efflagitanti caute succurrit.

In praescribendis, tum alimentis, tum medicamentis, aetatis, circumstantiarum etc. habeatur ratio.

Non semper eadem medicata potione similibus morbis subveniendum; nec semper sectione et ustione curandum.

Sola victus ordinatione, tranquillitate animi, quiete et cura circumspeca corporis saepius arcetur aut profligatur aegritudo.

Sunt, quibus ex celeri morborum discretione celeriter succurras; sunt tandem, quos strenuo doloribus liberes auxilio.

In acutis pariter et chronicis, morborum temporibus emensis omnibus, medicationibusque variis constanter aptatis, vires si non firmentur, vel legitima ciborum appetentia si desit, curationem habeto suspectam. Culpam hanc non suscipiet aeger, quam in medicum non immeritam aliquando contulerit.

Landesbibliothek Oldenburg

Opitulatur brevi, principiis qui obstat, non qui temere tentat.

Quanquam enim tibi fortuito illud interdum eveniat, quod optare non audeas; agentem naturam demirari, nec inde superbias, unde mox gravi flagrares infamia.

Medendi non datur norma universalior, quasdam quae non admittat exceptiones. In uno vires laeduntur, per quod in altero firmantur. Id proinde praesta, quod ratio dictat, modo experientia non arguat; laudem tamen deneges illis, qui, quolibet in morbo, veterum quorumdam more, curae partem segniter aegrorum naturae committunt maximam, atque tunc, excepta diaeta, quam adcurate regunt, spectatores sunt tantum pugnae, quam inter naturam, fabulantur, et morbum excitari; sicque arbitri sunt victoriae, nunc morbo, nunc naturae cedentis.

In medicinae summam proficit tamen, qui, naturae minister, insidiosos removere novit obices, quasi doloris impedimenta potius, quam remedia suppeditans.

Landesbibliothek Oldenburg

Aegroti cupiditates, arti saepius obsistentes, observet; amicus solamen adlaturus salutiferum; non catharticis solida concussurus; in orgasmum fluida non adducturus. In aegrotantium animos influat; animi pathematum exitus scrutans et expendens; tunc in ipsa, tum religione naturali, tum ratione, saluberrimum fontem deteget, armamentario praeponendum medicinali. Multi morbi medicamentis vincuntur, quos ingeniosa superassent consilia. Ira, quot affectiones; amore quot adfectus importantur? Humaniori praesertim animo, quotuplex incommodum? Animum ne medicaminibus flecti judicaveris; solers accedat humanitas; mature subrepet sanitas.

Ab istis tamen affectionibus, ubi partes variae, variaque viscera labem contraxerint, amotis, uti dictum est, caussis; effectibus invigilandum debellandis. Sed non sanabis, nisi sauciaveris!

Interim ea, quae hactenus proposui aureumque Dr. Mederer, medicinae peritia cum paucis conferendi, scrip-

Landesbibliothek Oldenburg

tum, cui titulus: „ von einer vernünf-
„ tigen Wirthschaft mit Arzeneyen
„ in Feldhospitälern, " (de oeconomia rationali quoad medicamenta in nosocomiis castrensibus,) mihi in elaboranda hacce pharmacopoea facem praetulerunt.

Ratio, candidi ingenuique pectoris affectu, quo defensores patriae fortissimos et supra omnes fastos annalesque laudabiles amplector Franco Gallicae, voluntas Collegii quod Lutetiae Parisiorum est medici, (cfr. „ pharmacopoee à l'usage des
„ hopitaux militaires, ") philanthropiaque selectum minorem, minusque speciosum suaserunt.

„ Simplex sigillum veri " illud Boerhaavianum roburque in praeparatione medicaminum norma fuerunt.

Omnibus, recentior quae aetas modernorumque detexerunt solertia, mentionemque merentur, receptum dedi; mul-

Landesbibliothek Oldenburg

ta autem a variis scriptoribus encomiis quidem celebrata, partim vero, ut scopo contraria nostro aut sumtuosa nimis, partim, ob analoga jam recepta, sedulo omisi.

Meridiana luce cum clarius sit, medicinae cultorem practicae, chemiam pharmaceuticam, materia medicam et formulare bene callentem, formulas quoque componere scire medicinales; carnifex nasutus, barbae rasor curiosus, pharmaceuta ineptus, quidamque non emunctae naris homuncio, (quem sororis cunnus, etc medicum creavit Wiesbadensem; subreptitius ac suppositius nebulo, adulator subdolus, doctorumque eorum dulce decus, de quibus Rejes. „ in camp. Elys. qu. 6. n. 45. dicit, quod asino illo Cumano sint indoctiores, qui chartas vix involvere novit, “) frustra recipe illa, sine quibus necare nequeunt, in opusculo quaerent meo.

Corporum in hisce pagellis occurrentium delineationem medicamentosorum criteriorumque bonitatis ac falsificationis

Landesbibliothek Oldenburg

illorum enarrationem, ut res ad historiam naturalem et materiam pertinentes medicam, sicco fere transii pede.

Auctores, qui de objectis leviter quae tantum tetigi, fusius egerunt, non allegavi; legant litteraturam huc spectantem Baldingeri eruditissimi, (qui ea mihi tribuit, ut plura a parente proficisci non potuerint,) cognitionis plenae prolixiorum et, uti dicunt, ex professo descriptionum, cupidi.

Manum caeteroquin ferulae non ideo subtraxisse, me credo, ut, omni reprehensione me carere, putarem; e contrario hominem me agnosco, humani nihil alienum habentem, et per consequens errare me potuisse, tam in hoc scriptulo, quam alibi, ingenue fateor.

Vitia et errores amice et docte si quis ostendere velit, et amicum et docilem me reperiet; cum plurima gratiarum actione manus illi praebiturum, et obnixi pedibus in sententiam ejus iturum, pollicentem.

Landesbibliothek Oldenburg

Nulla autem mihi pugna cum umbris anonymis et scurris, omnia lascivis et lubricis, hinc inde quoque rusticis adnotationibus proterentibus, erit unquam; quoniam contemtu tacito eorumdem affligere stultiloquia, mihi animus est, ne et ipse fatuus et insanus cum ipsis videar.

Landesbibliothek Oldenburg

Pondera pharmaceutica.

	Libra.	Libra semis.	Uncia.	Uncia semis.	Drachma.	Drachma semis.	Scrupulus.	Scrupulus semis.	Granum.
Granum.	= =	= =	= =	= =	= =	= =	= =	= =	1
Scrupulus semis.	= =	= =	= =	= =	= =	= =	= =	1	10
Scrupulus.	= =	= =	= =	= =	= =	= =	1	2	20
Drachma semis.	= =	= =	= =	= =	= =	1	$1\frac{1}{2}$	3	30
Drachma.	= =	= =	= =	= =	1	2	3	6	60
Uncia semis.	= =	= =	= =	1	4	8	12	24	240
Uncia.	= =	= =	1	2	8	16	24	48	480
Libra semis.	= =	1	6	12	48	96	144	288	2880
Libra.	1	2	12	24	96	192	288	576	5760

Landesbibliothek Oldenburg

ENUMERATIO MEDICAMINUM
simplicium et praeparatorum.

Antimonium crudum,
(G. Antimoine crud,)

Factitium omne in usus vocatum, licet et naturale sit. Vitrum quod largitur, pallide flavescens, non hyacinthinum, ferro mixtum est, quale hodie ex Arvennia habetur, cl. Geoffroy „ academ. de sciences 1751. " Nunquam illud in substantia propinavi, cum:

Antimonium tartarisatum, (G. Antimoine tartarisé,) vulgo: Tartarus emeticus, (G. Tartre émetique,) et.

Vinum antimonii Huxhamii, (G. Vin d'Antimoine d'Huxham,) in omnibus, ubi antimonialia

Landesbibliothek Oldenburg

indicata erant, conduxisse viderim casibus.

Prius diversis antimonii praeparatis confectum, optime in modum paratur sequentem:

Immitte:

Vitri antimonii pulverisati uncias quatuor; Pulveris crystallorum Tartari uncias octo;

Aquae pluvialis purae libras viginti in vas terreum, probe vitreatum, beneque mixta coquantur, per duodecim horas, bacillo ligneo saepius agitando; tunc liquor colatur, et, ad siccitatem evaporatus, servetur.

Nostratibus dosis granum unum ad tria per se; actuandorum aliorum caussa, granum unum, semis adjiciuntur. Dosi magis refracta datum, commodum kermes mineralis sulphurisque aurati antimonii sistit surrogatum.

Posterius congrue fit, solvendo: Antimonii tartarisati grana duo in:

Vini albi boni uncia una.

Tuto solutio haec vel resolvendi vel movendi exhiberi potest scopo.

Landesbibliothek Oldenburg

Dosis pro indicatione et aetatis variat ratione.

Aqua pluvialis (G. Eau de pluie,)

Hippocrates hanc tenuissimam, limpidissimam, levissimam et dulcissimam jam pronuntiavit, divissimusque Frid. Hoffmann eleganter vocat destillatam.

Distincte tamen haec aqua est consideranda. Quae enim tempore hyberno colligitur, est valde cruda; quae vere primo descendit, sordibus quoque non caret. Praefertur majalis, dein aestiva. Melior etiam est, quae absque tonitru venit. Bene vero asservatur, et destillatae loco inservire potest, si nudo excipiatur coelo ac pulvere carbonaceo Lowitz immisso, ita corrigatur, ut, impuritate penitus resorpta, limpida et ab illuvie depurgata omni, in lagaenis reponi possit vitreis.

Per admistionem elaeosacchari plantae cujusdam odoriferae cum illa ex tempore paratur aqua, compositae destillatae haud absimilis.

Landesbibliothek Oldenburg

Arnica offic. (G. Betonie des montagnes, Arnique,)

Foliorum infusum, ex pugillis eorum tribus cum aquae fontanae seu cerevisiae libra una factum, (cujus cochlearia duo omni sumantur bihorio, infusioni florum et decoctioni radicis longe anteferendum est.

Calx viva offic. (G. de la Chaux vive,)

Licet nomen genericum calx multis datum chemicis substantiis; hic loci pro producto calcinationis lapidum et terrarum calcarearum maxime sumitur; quanquam tamen ex partibus animalium, et vegetabilium, ut ossibus, cornu, conchyliis, plantis submarinis, lithophytis, calx paretur. Cum salibus alcalinis vel etiam cineribus mixta, dat:

Lixivium forte, (G. Lessive forte,)

quod ad saponis confectionem requiritur, et ex quo etiam:

Lapis causticus chirurgorum, vel cauterium potentiale (G. Pierre à Cautère, Cautère potentiel,) fit.

Landesbibliothek Oldenburg

Rec. Calcis vivae uncias tres.
Sufficienti aqua extinctis addatur.
Salis alcali vegetabilis puri uncia una.

Mixtura moveatur spathula lignea, et, per chartam emporeticam filtrata, evaporetur in sartagine ferrea, bene mundata, donec omnis aqua abacta sit, et massa, instar olei, fluat; tunc illico effundatur supra laminam. Indurata et adhuc calida servetur in vitro bene obturato.

Usus illius externus constat; aqua bene dilutus in locum solutionis sufficere potest salis Tartari.

Cannabis offic. (G. Chanvre,)

Vis ejus fere narcotica, stupefaciens, Galeno, Kaempfero et aliis; Rajo jam cognita.

Semina emulsa, emulsionis amygdalinae loco, praecipue in gonorrhoea virulenta commendanda sunt. Uncia illorum una cum aquae fontanae unciis sex emulsionem dat pulchram.

Dosis in substantia scrupulus, drachma una.

Landesbibliothek Oldenburg

Prae oleo amydalino oleum illorum ut praescribatur, opto.

Cantharis offic. (G. Mouches cantharides,)

Omnium temporum medicis suspecta, jam Dioscoridi infamis fuit. Septicum veneneum, viis urinariis quam maxime infestum, plurimorum morte notatum, monumenta hodierna satis superque testantur. Omni insecti parti vis caustica, urens et capiti et alis et pedibus et corpori.

Emplastra vesicatoria officinalia mihi non arrident; melius enim rubefaciens vesicansque effectus sese prodit, pulverem cantharidum fermento panis, etc. admiscendo, tali tamen proportione, ut in summa ad illius unciam cantharidum drachmam dimidiam, et minima grana quindecim recte ordineris.

Mixtum hoc l. tinctura cantharidum vices gerant linimenti volatilis.

Carbo vegetabilis, dephlogisticatus, (G. Charbon végétal dephlogistisé,)

Landesbibliothek Oldenburg

In aqua aliisque liquoribus, faecum commixtione vitiatis corruptisque, Lowizio teste, eximiae fuit efficaciae.

Carduus tomentosus offic. (G. Artichaut sauvage, grand Chardon aux Anes,)

Succum herbae recentis adfectuum cancroideorum, inprimis vero faciei, averruncum esse, experimentis aliorum meisque extra omnem dubitationis positum credo aleam. Dolendum est, plantam hanc nondum pro dignitate sua in praxi cultam esse medica.

Cera citrina, (G. Cire jaune,)

Per pannum laneum colata prae alba, vilitatis pretii caussa, praerogativam habet.

Per se ob nimiam tenacitatem interne nunquam dedi, nec aliis adjunxi medicamentis, si vitrum antimonii, cujus inservit praeparationi, excipias; applicatio ejus externa in cereolis creberrima.

Creta alba, (G. Craye blanche,)

Lota pura, siccata, in mortario ferreo subtilissime pulverisetur, et lavetur

Landesbibliothek Oldenburg

in aqua eousque, donec illi nullus sapor aut color communicetur.

Magnesiae sine omni haesitatione substituere possumus.

Dosis ccohlear parvum aliquoties per diem.

Ope cretae, aquam marinam potabilem reddere, docuit in commentar. soc. Harlemens. P. 11. clar. Allemand „ quatuor pintis aquae ma- „ rinae cretae unciam addendo, " obtinuit: „ pintas quatuor potabilis „ aquae, melioris ea, quae calce „ pararetur. "

Externe in ulceribus laxis, liquidis siccat, stringit, absumpto humido, puncta contactuum augendo fibrarum.

Daucus off. (G. Carotte sauvage,)

Duae species sunt, sylvestris et hortensis. Prior ut medicamentum; posterior, ut alimentum non displicet. Prioris semina virtute eadem, qua semina foeniculi pollent, gaudent. Exhibentur in pulvere ad drachmam unam bis vel ter de die; infunduntur ad unciam unam, duas.

Landesbibliothek Oldenburg

Enula offic. (G. Aunée, Enule Campane,)

Cum calamo aromatico, angelica et camphora, quoad vires cardiacas, magnam habet convenientiam; immo priores antecellit. Neumannus e radicis libris duabus drachmam et scrupulum semis materiae cujusdam elicuit camphoratae, eamque spiritu quidem vini, neutiquam vero aqua solvi, affirmat.

Activitas radicis hujus substantiae resinosae magis, quam gummosae est adscribenda et acredo quoque a principio volatili, (quod sub evaporatione maximam in auras dispergit partem,) simul derivanda.

Ut humorum massam corrigens, radix haec bardanae, saponariae, stipitibus dulcamarae etc. ut expectorans, betulae albae, senegae, gummati ammoniaco, asae foetidae, caet. propiores edidisse effectus, experimentis deprehendi propriis. Decoctum illius in sananda scabie herpetibusque devincendis quibusdam, unguenti enulati in con-

Landesbibliothek Oldenburg

nubio, nuperrime adhuc magnas sibi vendicavit laudes.

Praestantius est infusum vinosum aut aquosum a drachma dimidia ad unciam semis datum. Dosis pulveris scrupulus, drachma una.

Foeniculum aquaticum offic, (G. Ciguë aquatique, Ciguë d'eau,)

Non infamia cicutis affine. Incredibilem pene efficaciam in vulneribus, quin profundioribus, contusionibus, vitiis lymphae, phagedaenis, phtisique pulmonali ulcerosa semina exseruisse, indubitata res est. Initio aegrotis meis pulveris illorum apice cultri quantum capere possunt, dans, cautus in dosi sum; temporis tamen progressu per viginti quatuor horas ad drachmas duas vel tres de die ascendo.

Gratiola offic. (G. Gratiole, Herbe à pauvre Homme,)

Non solum alvum, sed etiam vomitum movet. Jalappae, Ipecacuanhaeque praepono, quoniam minoris emenda sit, ut indigenum.

Landesbibliothek Oldenburg

Folia pro purgante in pulvere a granis quindecim ad triginta; in infuso a drachma una ad duas exhibenda sunt; sed validum postulant corpus.

Est etiam purgans radix, quae pulverisata a scrupulo semis ad drachmam semis ingeri potest.

In sanatione ulcerum inveteratorum pedum, vegetabile illud saepe fuit auxilio, ita, ut ſpecificum quibusdam visum sit.

Hirudo offic. (G. Sangsue offic.)

Depressa, nigricans, ſupra lineis flavis sex, intermediis nigro-arcuatis, subtus cinerea, nigro-maculata frequentis ad modum in medicina usus est; inprimis vero ad restituendum haemorrhoidum fluxum suppressum ano adplicatur, et in morbis omnibus, quos ille solvit, prae aliis sanguinem mittendi methodis, prodest.

Loefflerianus illum applicandi modus, ut optimus, medicos non latet litteratos.

Hordeum offic. (G. de l'Orge.)

Landesbibliothek Oldenburg

Praeparatione ſol avarians, triplex. Qnod tegmine ſuo cereali adhuc investitum, integrum; quod hoc ablato, nudum est, mundatum; quod, suspensa mola, in minora, margaritis similia, granula, contritum, perlatum audit.

Integrum plus deterget demulcetque, aliis modo nominatis. Veteribus usitatissinum erat ad parandam ptisanam, cujus usus in febribus omnibusque morbis acutis celebratur.

Decoctum hordei ex unciis duabus ſeminum in sufficiente quantitate aquae, ad dimidium colaturae conſumpta, factum, in omnibus aegritudinibus, quae sine mucilaginosis tenuioribus curari non possunt, valde proficuum, lactique ipsi, respectu virium involventium, praeponendum est.

Hyoscyamus offic. (G. Jusquiame, Hanebanne, de l'Endormi, la Mort aux Poules.) Radicem, herbam, ſemina officinae habent, et veterum et recentiorum obſervationibus hebetudinem sensuum motuumque inducentia. Medicorum, sae-

Landesbibliothek Oldenburg

culo propiorum nostro, exemplo ductus, emulsionem e scrupulo uno et ultra seminum, interne, felicissimo cum successu, in variis adfectibus, ubi opio opus erat, adhibui. Hoc ipso, in somno et quiete concilianda, aliquando potentiorem fuisse, observavi.

Infusionem e drachma una seminum illorum, cum vini sufficiente quantitate intra viginti quatuor horarum spatium paratam, laudano praestantiorem fuisse liquido, saepe saepius expertus sum.

Lactucae sativae et virosae herbae recentis succus expressus, et ad consistentiam extracti inspissatus, opium, papaverino simile, praebens, in casibus admittendus est analogis.

Limax rufus offic. G. Limace rousse.)

Succo abundat mucoso. Viventes adhuc, ulceribus tumoribusque scrophulosis a duabus ad tres mane et vespere impositae, spem meam fere nunquam fefellerunt.

Liquiritia offic. (G. Reglisse.)

Landesbibliothek Oldenburg

Radix saccharum supplere potest; decocta amarescit. In filamenta divisa, vel rasa, unciae semis, unius dosi infunditur saepius; drachmarum duarum pondere aliis adjicitur. Dosis pulveris scrupulus; drachma periculosa non est. Erysipelati applicatus insigni solamini fuit.

Malva offic. (G. Mauve.)

Doloris mitigatiua, omnibona, epitheta medicam ſatis confirmant utilitatem, Plurimae hujus species ſunt, quae promiscue ferme in officinis usurpentur. Habemus radicem, folia, flores, semina; sed herba, ratione virtutis emollientis, inviscantis, lubricantis, caet. aliis modo memoratis, immo althaeae, anteferenda est ipsi.

Dosis manipulus unus. Potest quoque instar potus Theae sumi. Datur ad libram aquae unam, manipulus semis.

Mentha spicata. (G. Menthe épiée).

Plures menthae species hinc inde insunt apothecis; omnes facile anteit

Landesbibliothek Oldenburg

dicta, modesto praedicato ab aliis discriminata.

In pulvere ad drachmam semis praescribitur interne, in infuso, e drachmis duabus herbae cum aquae unciis sex facto, ad unciam ſemis, integram. Externe, discutiente et roborante fine, in aquosis defluxionibus; antiſeptico, in contusionibus, chirurgis multum utile recentis plantae folium. Oleum essentiale praeparatur destillando: herbae libram unam cum aquae communis libris octo ex vesica, donec aqua inodora transire incipiat. Aqua obtenta cum nova herba, addendo aquae fontanae sufficientem quantitatem, toties cohobetur, donec olei desiderati quantitas fuerit elicita, quod, ab aqua separatum, servandum.

Nitrum offic. (G. Salpetre ou Nitre.)

Nostrum a nitro vel natro veterum, quod erat sal alcalinum, distinctum, cognitum non fuit illis.

Depuratur tali modo, ut:

Nitri crudi libras tres;

Landesbibliothek Oldenburg

Salis alcali vegetabilis depurati unciam unam solvamus in vase vitreo cum aqua communis libris sex. Solutio calida, per chartam bibulam filtrata, ponatur in loco frigido, ubi mox in pulcerrimas, longas et pyramidales abibit crystallos, quae collectae, et, super charta emporetica, in libero siccatae aëre, serventur.

Spiritus nitri acidus seu acidum nitri vulgare, (G. Esprit de nitre acide, ou acide de nitre vulgaire,) melius antivenereum mercurio producitur: nitri puri siccati; vitrioli albi ad albedinem calcinati partes aequales sumendo. Bene mixta indentur retortae Vitreae, et destillentur cum apparatu Woulfiano, cujus primum excipulum contineat aquam pluvialem depuratam, ponderi nitri aequalem, donec vapores assurgere cessent.

Dosis: quantum aeger, sine molestiis faucium, sufferre potest.

Landesbibliothek Oldenburg

Caput mortuum, igne aperto calcinatum, elixatum ac debita evaporatione in crystallos redactum, dat: arcanum duplicatum, (G Arcane doublé), cujus dosis drachma semis, una de die, optimum per epicrasin laxans.

Ova Gallinacea, (G. des Oeufs des Poules.)

In scopum nutrientem, quae adhibentur, debent esse sorbilia, id est, per coctionem non nihil inspissata; ita, ut in cortice suo videantur tremere; sunt enim sic multi nutrimenti, probae et facilis digestionis, convalescentibus, senibus, debilibus apprime convenientia; indurata in testa, aut etiam in pingui frixa, etsi robustioribus visceribus non noceant, debiliora tamen offendunt, mollissimo albumine in corium mutato; unde optime monuit Galenus, eo plus nutrire ova, quominus indurverint; hinc variis praeparationibus in jusculis diluta, in haec integre effracta, tremula sumuntur. Hoc tamen ova habent, ut facile putrescant; id eoque in febribus summa cum

Landesbibliothek Oldenburg

cautela ordinanda sunt; licet tamen in his dederit Hippocrates, „libr 3 de morbis"; albumina enim aliquot, aqua fontana conquassata, pro potu humectante, refrigerante exhibuit.

Praeterea idiosyncrasia quibusdam contraria sunt, ut labia inde intumescant, et vesiculis hinc inde conspergantur, vel vomitu rejiciantur.

Ovi omnes partes satis raros eosque varios in medicina praestant usus. Albumen ovorum ad plures decoctiones depurandas adhibetur; vitellus olea et resinas aquae miscibilia reddit; tum, quae, fracta testa, albumen continet tenuis pellicula et suum in arte medendi invenit usum. In vulneribus, praecipue, recentibus, a quibus, ne corrumperentur, arcendus aër erat, hoc incommodi involvit, quod exsiccata et durior facta sit; sed tunc aqua tepida aut saliva aut halitu oris emollita fuit. Specifica autem nulla in hac vis; aërem a vulnere arcet; sic naturam juvat, et ob hanc rationem, de rara deligatione vulnerum tam pulchre scripsit Magati. Caeterum recens, humida, pe-

Landesbibliothek Oldenburg

nis glandi applicata, efluere non potentem urinam evocat, experimento certissimo.

Pulmonaria arborea. (G. Pulmonaire de Chêne,).

In fagis et quercu habitans, valde thoracicus et lichene plus valens Islandico, gummati Arabico alias palmam facienti.

Ad illius decoctum drachmas duodecim cum aquae communis libra una sumas.

Vasculatim hauriatur.

Quercus officin. (G. Chêne,).

Corticis pulveri grosso ad fomenta, cataplasmata et injectiones adstringentes, alcoholique illius interne dato, eadem virtus, ut cortici adscribi posse Peruviano, in aprico est. In decocto unciae duae cum aquae simplicis libris duabus ad quartae partis consumtionem coquendae. Datur vasculatim.

Landesbibliothek Oldenburg

In infuso frigido: unciae duae, cum aquae simplicis libris duabus per horas duodecim frigide extrahendae.

Sal alcalinum vegetabile fixum, (G. Sel alcali végétal fixe,).

E claviculis vitis, aut e destillatione faecum vini residuum, combustum et elixatum, aut e cineribus ligni extractum quercini, optimeque reverberatum.

Praeparatum officinarum:

Sal alcalinum vegetabile, purum, (G. Sel alcali végétal pure,).

Rec. Tartari crudi q. v.

Calcinetur ad albedinem usque massa; tunc solvatur in sufficiente quantitate aquae fervidae, et lixivium, per chartam emporeticam filtratum, in vase ferreo bene mundato, evaporetur ad perfectam siccitatem, massam sub fine agitando spathula ferrea, ne fundo vasis adhaerescat.

Landesbibliothek Oldenburg

Sal commune, (G. Sel commun.)

Sal culinare nostrum, fontanum, gemmae et marinum ejusdem sunt indolis, qua propter etiam culinare tribus aliis submittere possumus. Eligendum purum, crystallinum, cubicam referens figuram.

Eadem, quae de salis ammoniaci externa applicatione praedicantur, adscribenda quoque sunt illi.

Salvia offic. (G. Sauge.)

Infuso, e drachmis duabus cum octo unciis aquae confecto, vasculatimque dato, sudores diarrhoeasque sic dictas colliquativas phtisicorum comspescui negotio facillimo, et febres intermittentes, cinchonam ipsam respuentes, sanavi.

Sambucus offic. (G. Sureau).

Roob, e libris sex baccarum recentium cum sacchari libra una coctus, continueque agitando consistentiam suam nactus, cum crystallis Tartari junctus, egregium facit febrifugum.

Landesbibliothek Oldenburg

Datur per se ab uncia dimidia ad duas.

(Sapo niger off.), (G.Savon noir,).

Est compositus e lixivio cum unguinoso animali, vel cum oleis aliis expressis. Vis pinguia cum aquosis uniens. Externe, lavandi caussa, oleorumque loco, clysmatibus adjungendus, convenit.

Tanacetum off. (G. Tanaisie,).

Flores et semina plantaginis latifoliae ejusque santonici, semina, respectu effectuum, in totum aequant, immo antecedunt; cum eorum adulteratio perrara sit, eique minoris constent illis. In pulvere dosis drachma semis ad duas.

Tartarus crudus off. (G. Tartre crud,).

Sal plantae acidus, essentialis, duplex vel albus vel rubellus, e vinis, acore perditis, maxima copia ad latera dolii deponitnr. Eligitur album, ponderosum, solidum, pluribus apicibus, adamantis instar acuminatis, splendens.

Landesbibliothek Oldenburg

Praeparata offic.

Tartarus depuratus, (G. Tartre depuré,). Cremor, Cryſtalli Tartari, (G Crême de Tartre, Crystaux de Tartre,).

Rec. Tartari albi selecti, per frequentem ablutionem a sordibus mundati, libram unam.

Pulverisatus coquatur in libris viginti aquae fontanae in vase figulino, vitreato, tecto, donec Tartarus solutus sit, ac cremor in superficie adpareat; fervens per pannum laneum in aliud vas terreum coletur, et ubi refrixerit, crystalli, qui, effussa aqua, colligantur, exsiccentur et asserventur.

Dandus a scrupulo semis ad unum.

Pinus abies, (G. Sapin,).

Conservanda. Terebinthina offic. (G. Terebenthine,).

Ex diversis effluens arboribus, diversa; sed aestimanda tamen communis tantum, ex qua oleum, male spiritus, destillatur.

Landesbibliothek Oldenburg

Rec. Terebinthinae communis libras duas; aquae communis libras duodecim.

Vesicae, proportionatae magnitudinis, immissae, leni destillentur igne; oleum vero obtentum, ab aqua separatum, servetur.

Interne ad aliquot datur guttas.

Externe in chirurgia sese commendavit.

Balsamis non cedit.

Valeriana offic. (G. Valeriane,).

Antispasmodicum, quod nosco, facile primum, moscho ipso praestantius camphoraque. Radix evelli non debet, antequam caulem edat. Danda est a scrupulo uno ad drachmam dimidiam. Quidam non veriti sunt, drachmam integram vel supra ordinare in vehiculo aquoso, vinoso.

Vitis vinifera. (G. Vigne,).

Vinum album, rubrum, succus uvarum fermentatus, principem inter medicamenta nobilissima locum obtinet, si moderate bibatur. Etenim grato suo

Landesbibliothek Oldenburg

stimulo in fibras partium nervosarum agens, earum contractionem auget; sanguinis circuitum promovet, omnesque corporis functiones instaurat. Tonicum in omnibus morbis ex atonia militibus maxime nocivis. In nosodochiis martialibus remedium, summae ut necessitudinis omnibus roborantibus valeatur.

Discrimen, quod statuunt inter album et rubrum ridicutum, eum chemia non ostendat differentiam inter partes illorum consitutivas. Pro cordiali in infirmis per cochlearia, in convalescentibus ryathum semisse, totum detur.

Spiritus vini simplex (G. Esprit de Vin simple). e faecibus vini per destillationem factus.

Praeparata officinalia. Spiritus vini rectificatus. (G. Esprit de vin rectifié).

Rec. Spiritus vini rectificatissimi; Aquae pluvialis epuratae partes aqules.

Spiritus vini rectificatissimus, (G. Esprit de vin le plus rectifié, Alcohol,).

Rec. Portionem salis culinaris candenter liquefactam, laminae superinfundas, inque mortario calefacto pulveri,

Landesbibliothek Oldenburg

satam, retortae injicias tubulatae; addas dein pondus spiritus vini ordinarii, (cujus gravitas specifica 0, 821.) propemodum aequale retortae que excipulum adponas. Mixtura haec ad gradum ebullitionis protrahatur; liquidum tunc ascensum in retortam retrofundatur; denique calore ad siccitatem adparentem residua, usque leni destilletur alcohol, cujus gravitas specifica 0, 792. sit.

Vitriolum Martis offic. (G. Vitriol. de Mars.)

Plures extant species pluraque praeparata; e modo dicto tamen omnia. Externe tutius, citius et fortius agit Saturninis, interne limatura ferrea potius.

Acidum vitrioli forte. (G. Acide de vitriol fort).

Obtinetur ex illo, phlegmate superfluo per calcinationem liberato.

Acidum vitrioli rectificatum, a spissitudine oleum appellatum. (G. Acide de Vitriol rectifié, concentré, Huile de Vitriol.)

Landesbibliothek Oldenburg

Acidum vitrioli forte e retorta vitrea destillatur, donec ipse hic in retorta liquor clarus sit, vase vitreo bene munito ſervandus.

Causticum externum, minore dosi interne dandum, atque tum adhuc in aquosis ſuspectum.

Acidum vitrioli dulcificatum. (G. Acide de Vitriol dulcifié,).

Rec. Acidi vitrioli concentrati libram unam;

Spiritus vini rectificatissimi libras tres.

Acidum vitrioli instilletur spiritui vini, sub nomine:

Elixir vitrioli simplicis, (G. Elixir de Vitriol simple).

Elixirium acidum pro usu interno, (G. Elixir acide pour l'usage intérieur,).

Minus carum, minusque anceps compendiosius et nontam frequenter adulteratum est aceto, moles in acie verſans, aqua carens

Landesbibliothek Oldenburg

communi, mediante illo, urinam suam in potum sitim levantem transmutare potest.

Dosis a guttis decem ad quindecim, et quadraginta e debita portione aquae.

Si relinquatur haec mixtura per horas aliquot in quiete, deinde destillando abstrahantur circiter librae duae cessendum videlicet, antequam spiritus sulphuris volatilis prodire incipit; tunc productum oritur, quod servatur sub titulo :

Liquor mineralis (G. Liqueur minérale.) Hic magis antecedente vires possidet nervinas.

Datur a guttis sex ad viginti et ultra.

Acidum vitrioli tenue, (G. Acide de Vitriol attenué.)

Spiritus Vitrioli (G. Esprit de Vitriol).

Rec. Acidi vitrioli concentrati unciam unam;

Aquae pluvialis depuratae uncias sex.

Landesbibliothek Oldenburg

Misceantur, lente instillando acidum vitrioli in aquam.

Datur a guttis viginti ad ſexaginta ex multa aqua.

Vitrum antimonii. (G. Vitre d'Antimoine,).

Rec. Antimonii pulverisati q. v. Calcinetur ligne leni in vase terreo, plane non vitreato, in pulverem cinereum, movendo perpetuo massam ope bacilli ferrei. Calx haec antimonii fundatur in crucibulo in vitrum et effundatur supra tabulam marmoream.

Hic pedem figo, sed magnum barba sua, etc. venerandum medicum mihi objectionem movere videor: unde tibi tanta experientia; unde tantus apparatus; quare tua nobis in arte jam senescentibus, scholas publicas frequentantibus palam, ut honor linguae etc. artique sit Hippocraticae, strenue aliorum thesibus opponentibus, tua inquam obtruder econaris: disce do-

Landesbibliothek Oldenburg

cendus adhuc. Ejacavete caetne cerebrum vestrum nimiam patiatur effervescentiam; omnis enim vehementior noxius esse solet motus. Iam per tredecim et ultra annos theoriae et praxi medicae chirurgi, caeque manum admovi in quo tempore sub praeceptoribus meis et propriis experimentis plurima videre licuit. Academicis collegiis, quantum per graviora fieri potuit, interfui, et ex ipso fonte et libro naturae meam hausi doctrinam, id est, ratiocinando et experiendo. Ratiocinatio mihi erat cum vivis et mortuis; experientia continua occurrebat; aliam atque aliam faciem corporum, tam circa aegros eorumque curam, quam circa furnos exhibens: unde sensim, non inutiliter tempus in disputationibus aliisque nugacioribus terendo, meorum possessor factus sum. Quae revera pauca esse non nego; attamen non aspernata ab omnibus.

Hisce ergo et similibus intentus studiis, rem aggressus sum medicam. Quam viam si quis culpet, meliorem ea nisi mihi et aliis monstret, invidum et

Landesbibliothek Oldenburg

malevolum existere, necesse est: calumnias enim et exprobrationes post tergum contumeliosas factas, non solum mihi, sed et plurimis aliis, quibus praesentibus, ne hiscere ea quidem de re audebant, in medium proferre possem, si, vindicandi illorum flagitiosam invidiam, animo incitatus essem, Sed si alicubi illae contumeliae locum obtineant, saltem medicorum pectoribus altius inhaerent, quas evomunt, prima data, sive recta sive obliqua occasione, alterius famae proscindendi, sub specie suae sapientiae, affectato vultu et lingua, plebi aliisque imponentibus.

Sed quot capita, tot sententiae. Illis, quibus e meliore luto finxit praecordia Titan, hoc scriptulum, qualecunque sit, exponimus, ut illo utantur, tanquam munere voluntatis optimae. Quo si non abutantur, ad ulteriores in iis experimentis faciendas inquisitiones me cogent, ut in publicam utilitatem majora et perfectiora proferam,

Landesbibliothek Oldenburg

in rebus angustis inimicisque *) annuentibus.

---

*) Quoniam non est nobis collutatio adversus carnem er sanguinem, sed adversus principio, et potestates; adversus mundi rectores tenebrarum harum; contra spiritualia nequitiae in coelestibus.

Edit Vulgat. epist. ad Ephes. cap. VI

Landesbibliothek Oldenburg

Sphalmata graviora typographica (leviorum enim jam in praefatione veniam petii,) sunt sequentia.

Pag.	14.	lin.	25.	lege	grato post verbum : sapore
—	15.	—	1.	—	Pudentius plerumque carat se curiusque sanat consultor, quam actor;
—	15.	—	2.	—	semper — sapienter;
—	—	—	8.	—	temperamenti post verbum medicamentis.
—	—	—	14.	—	circumspeca legamus circumspecta.
—	20.	—	22.	—	obnixi — obnixe.
—	26.	—	7.	—	signum parentheseos post verbum bihorio ponatur.
—	29.	—	4.	—	ut absorbens post verbum efficaciae.
—	30.	—	5.	—	cochlear.
—	34.	—	1.	—	sol lege sola.
—	—	—	10.	—	usitatissimum — ussitatissimum.
—	44.	—	13.	—	flores et semina ejus plantaginis latifoliae santonicique.
—	47.	—	10.	—	ridicutum — ridiculum.
—	—	—	14.	—	ryathum — cyathum.
—	—	—	22.	—	esuratae — depuratae.
—	—	—	—	—	aqules — aequales.
—	48.	—	4.	—	retortae que — retortaeque.
—	—	—	9.	—	residua — residui.
—	49.	—	24.	—	moles — milesque.
—	51.	—	8.	—	ligne — igne.
—	54.	—	1.	—	in rebus — rebus.
—	—	—	2.	—	collutatio — colluctatio.
—	—	—	3.	—	principio — principes.

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg

Landesbibliothek Oldenburg